

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р

Робоча програма ОК ДЕМОГРАФІЯ ТА СТАТИСТИКА

Назва курсу Нормативний/вибірковий	Демографія та статистика нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 1 семестр / I курс
Викладач	Чичановський І.О.
Профайл викладача	https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/sklad-kafedry-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/chychanovskyj-igor-oleksijovych/
Контактний тел.	+38 050 486 06 02
E-mail:	chichanovskiy08@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6910
Консультації	Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького що п'ятниці з 10 ⁰⁰ до 11 ⁰⁰ .

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Демографія та статистика» є невід’ємним складником системи підготовки здобувачів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», є невід’ємною складовою отримання soft-skills під час набуття університетської освіти. Освітній компонент "Демографія та статистика" спрямований на формування у студентів системного розуміння демографічних процесів, що відбуваються в суспільстві, а також на розвиток компетентностей що використовують у методах статистичного аналізу для вивчення соціальних явищ. Курс охоплює теоретичні засади демографії, основні показники, методи оцінки динаміки та структури населення, а також статистичні інструменти, які використовують у соціологічних дослідженнях.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента є здобуття знань про суть та закономірності відтворення населення у суспільно-економічній зумовленості цього процесу, зокрема розуміння специфіки та взаємозв’язків демографічних та статистичних процесів народжуваності, смертності, шлюбності, розлучуваності тощо, знання закономірностей формування та динаміки міграційних процесів, дослідження сучасного демографічного стану України та світових тенденцій демографічних процесів, ознайомлення з основними методами демографічних та статистичних досліджень і їх застосуванням в сучасному управлінні соціально-економічними процесами; розкриття шляхів використання отриманих знань для вирішення проблем суспільного розвитку.

Завданням освітнього компоненту є набуття здобувачами вищої освіти таких компетентностей: Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У процесі вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти такими компетентностями:

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність.

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК 03 Здатність працювати в команді.

ЗК 06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 08 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 10 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

3. Спеціальні компетентності:

СК 01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому

СК 09 Здатність аналізувати суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН07 Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів й базових комп'ютерних програм обробки емпіричних даних

РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікабельність
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Творчість
5. Переконавання
6. Відкритість до критики

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
2. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	16	28	61	105/3,5

Підсумковий контроль – залік

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем (модулів)	Кількість годин /денна форма				Рекомендована література
	Л	ПР	СР	Всього	
Тема 1. Демографія як наука Основи демографічної науки	2	2	6	10	1-13
Тема 2. Методологічні засади соціально-демографічної статистики	2	2	6	10	1-13
Тема 3. Чисельність та структура населення	2	4	6	12	1-13
Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів	2	4	6	12	1-13
Тема 5. Шлюбність та розлучуваність	2	2	6	10	1-13
Тема 6. Народжуваність та плідність	2	2	7	11	1-13
Тема 7. Статистичне вивчення смертності	2	2	6	10	1-13

Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя	2	2	6	10	1-13
Тема 9. Демографічна сітка	-	4	6	10	1-13 Додаткова
Тема 10. Перспективні розрахунки населення	-	4	6	10	1-13 Додаткова
Усього	16	28	61	105	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок 1. Демографія

Тема 1. Демографія як наука Основи демографічної науки.

Демографія як система знань про населення. Об'єкт та предмет демографії: відтворення населення у його суспільно-історичній обумовленості. Методи демографії: статистичні, математичні, суто демографічні, їх зміст. Статистичне спостереження населення. Цілі та завдання статистичного спостереження. Види спостереження. Переписи населення. Категорії населення. Основні принципи проведення переписів населення. Історія переписів населення. Демографія як самостійна суспільна наука, її взаємозв'язки з іншими науками. Організація поточного обліку населення.

Тема 2. Методологічні засади соціально-демографічної статистики

Предмет соціально-демографічної статистики. Мета соціально-демографічної статистики та система статистичних методів. Характеристика методу демографічних таблиць.

Тема 3. Чисельність та структура населення

Статистичне вивчення чисельності населення. Застосування методу групувань і статистиці населення. Склад населення за статтю. Статистичне вивчення вікового складу населення. Графічні методи аналізу статеві-вікової структури населення.

Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів

Загальне поняття демографічних коефіцієнтів. Середнє населення. Загальні та спеціальні коефіцієнти природного руху населення. Стандартизація демографічних коефіцієнтів

Тема 5. Шлюбність та розлучуваність

Шлюбність та розлучуваність як демографічні категорії. Шлюбна та сімейна структура населення. Статистичне вивчення шлюбності. Статистичне вивчення розлучуваності. Фактори розлучуваності.

Тема 6. Народжуваність та плідність

Народжуваність та плідність як демографічні категорії. Система показники рівня народжуваності. Аналіз динаміки народжуваності. Фактори народжуваності. Змістовий модуль 2. Статистичне моделювання чисельності, складу та відтворення населення

Блок 2. Статистика

Тема 7. Статистичне вивчення смертності Демографічне поняття смертності. Показники рівня смертності та їх аналіз. Смертність за причинами.

Тема 8. Таблиці дожиття та середньої очікуваної тривалості життя

Демографічні таблиці та демографічний стан. Система елементарних показників демографічних таблиць. Система показників таблиць дожиття та середньої тривалості життя.

Тема 9. Демографічна сітка

Види та принципи побудови демографічної сітки. Правила користування демографічною сіткою. Демографічні сукупності.

Тема 10. Режим відтворення населення

Поняття режиму відтворення населення. Емпіричні показники відтворення населення та порядок їх розрахунку. Теоретичні показники відтворення населення.

Тема 11. Перспективні розрахунки населення

Завдання демографічного прогнозування. Історія демографічних прогнозів. Види демографічних прогнозів. Методи демографічного прогнозування.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготуйте тези на тему “ Методологічні засади соціально-демографічної статистики ” Розкрийте сутність предмету соціально-демографічної статистики. Мету соціально-демографічної статистики та система статистичних методів.
2	Напишіть есе на тему "Народжуваність та плідність як демографічні категорії". Розкрийте такі аспекти: Статистичне моделювання чисельності, складу та відтворення населення; система показники рівня народжуваності. Аналіз динаміки народжуваності; фактори народжуваності.
3	Підготувати доповідь на тему «Цілі та завдання та основні принципи перепису населення».

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття про статистику. Основні категорії статистики.
2. Структура статистичної науки. Метод статистики. Етапи статистичного дослідження.
3. Статистичне спостереження – перший етап статистичного дослідження.
4. Вимоги до статистичних даних. Організація статистичного спостереження.
5. Поняття вибіркового спостереження.
6. Поняття про зведення і групування статистичних даних. Види групувань.
7. Техніка проведення групувань. Статистичні таблиці.
8. Поняття про абсолютні та відносні величини. Види відносних величин.

9. Середні величини, види середніх.
10. Поняття про варіацію, важливість вивчення варіації кількісних ознак.
11. Система показників варіації.
12. Статистичні характеристики форми розподілу.
13. Ряди динаміки: поняття, класифікація. Показники аналізу рядів динаміки.
14. Поняття сезонної нерівномірності та її характеристика.
15. Показники сезонності. Крива сезонності.
16. Сутність індексів та їх роль у статистико-економічному аналізі. Види індексів.
17. Зведені індекси та їх застосування.
18. Методи обчислення індексу цін.
19. Поняття про кореляційний взаємозв'язок.
20. Лінійний коефіцієнт кореляції як засіб виміру тісноти зв'язку.
21. Рангові коефіцієнти кореляції. Коефіцієнти асоціації та контингенції.
22. Критерій Пірсона хі-квадрат та його використання для аналізу рядів розподілу
23. Частковий коефіцієнт кореляції Пірсона.
24. Коефіцієнти дослідження структурних зрушень.
25. Основні завдання соціальної статистики. Галузі соціальної статистики.
26. Склад населення за статтю. Віковий склад населення. Статеві-вікові піраміди.
27. Сімейний склад населення. Типи сімей.
28. Демографічні коефіцієнти.
29. Статистичне вивчення народжуваності.
30. Шлюбність, розлучуваність та овдовіння.
31. Смертність населення, причини смерті та їх класифікація.
32. Міграції населення як об'єкт статистичних досліджень.
33. Завдання статистики ринку праці. Джерела даних.
34. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття. Критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення.
35. Безробіття, його причини. Показники безробіття.
36. Поняття про рівень життя населення. Завдання статистичного вивчення рівня життя. Джерела інформації.
37. Статистичне вивчення диференціації доходів.
38. Бідність як об'єкт статистичних досліджень. Критерії та показники бідності.
39. Завдання статистики освіти. Джерела інформації.
40. Досягнутий рівень освіти населення та його показники.
41. Статистичне вивчення функціонування системи освіти. Оцінка охоплення населення освітою.

42. Оцінка рівня здоров'я населення. Статистичне вивчення розвитку системи охорони здоров'я та надання населенню медичних послуг.
43. Інші галузі статистики: статистика культури та мистецтва, статистика науки
44. Методи демографічного аналізу

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	Лекції-дискусії, опрацювання наукових текстів/досліджень, створення ситуацій пізнавальної новизни, аналітичний метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування,
РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження, кейс-стаді, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів й базових комп'ютерних програм обробки емпіричних даних	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження, кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, аналітичний метод, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.	Лекції-дискусії, проблемний виклад, пояснення, кейс-стаді, аналітичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):	Блок 1	Блок 2
	Блок 1: Демографія		
	Практичне завдання: Опишіть статистичні характеристики батьків та немовлят.	5	
	Підготовка і захист завдання: Підготуйте презентацію, де на конкретних прикладах досліджується бідність як об'єкт статистичних досліджень, критерії та показники бідності.	5	
	Підготуйте Есе на тему: “Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття”. Проаналізуйте критерії виділення економічно активного, зайнятого та безробітного населення.	5	
	Блок 2: Статистика		

	<i>Підготуйте питання для наступних групових занять. Підготовка може включати створення презентацій, доповідей (5-7 хв), повідомлень, написання есе, розробка/створення проблемних питань, публічна інтерпретація результатів навчальної рефлексії та критичного мислення матеріалу</i>		
	Статистичне вивчення народжуваності та смертності населення		5
	Джерела інформації про соціальне життя суспільства		5
	Оцінка рівня здоров'я населення. Статистичне вивчення розвитку системи охорони здоров'я та надання населенню медичних послуг.		5
	Разом	15	15
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Підготуйте тези на тему “ Методологічні засади соціально-демографічної статистики ” Розкрийте сутність предмету соціально-демографічної статистики. Мету соціально-демографічної статистики та система статистичних методів.	10	
	Напишіть есе на тему "Народжуваність та плідність як демографічні категорії". Розкрийте такі аспекти: Статистичне моделювання чисельності, складу та відтворення населення; система показники рівня народжуваності. Аналіз динаміки народжуваності; фактори народжуваності.	10	
	Підготувати доповідь на тему «Цілі та завдання та основні принципи перепису населення».	10	
	Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)		40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо

	оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних

	умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Науково пошукове завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного	2-3	21-23

	складання)		
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzdz>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на цодт, а також в whats app групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Костецький Я. Соціальна статистика.— Тернопіль: Економічна думка, 2011. — 303 с.
2. Панченко Л.Ф. Математичні та статистичні методи аналізу соціологічної інформації. К., КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018.
3. Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПП ім.Ігоря Сікорського
5. Комплексне демографічне дослідження в Україні / С.І. Пирожков, Е.М. Лібанова, О.Г. Осауленко, Н.С. Власенко та ін./ за ред. чл.-кор. НАНУ, д.е.н., проф. Е.М. Лібанової. — К.: Український центр соціальних реформ, 2005.
6. Перший Всеукраїнський перепис населення: історичні, методологічні, соціальні, економічні, етнічні аспекти / Авт. кол. Власенко Н.С., Лібанова Е.М., Осауленко О.Г. та ін.; Наук. ред.: акад. Кураса І.Ф., акад. Пирожкова С.І.; Державний комітет статистики України; Ін-т демографії та соц. Досліджень НАН України. — К., ІВЦ Держкомстату України, 2004.
7. Костецький Я. Соціальна статистика.— Тернопіль: Економічна думка, 2011. — 303 с.
8. Лугинін О.Є. Статистика. — К., Центр учбової літератури, 2007. — 608 с.
9. Мармоза А.Т. Теорія статистики. — Київ, Центр учбової літератури, 2013. —598 с.
8. Панченко Л.Ф. Підготовка майбутніх соціологів до комп'ютерного аналізу демографічних процесів та структур // Information Technologies and Learning Tools/ 2018.
10. Панченко Л. Ф. Практикум по аналізу даних. — Луганск, вид-во ГУ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. — 269 с.
11. Панченко Л.Ф. До питання використання кількісних методів у дослідженнях конфліктів // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. — Київ, 2018. — No 3 (39). — С.21–27.
12. Столяров Г. С., Огай М. Ю. Соціальна статистика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 195 с.
13. Статистичний словник / [О. Г. Осауленко, О. О. Васечко, М. В. Пугачова та ін.] ; за ред. д-ра держ. упр., проф., член-кор. НАН України О. Г. Осауленка ; НТК статистичних досліджень. — К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентст- во», 2012. — 498 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://www.psylib.kiev.ua> — електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
2. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> — електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
3. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtml> — бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
4. <http://dialogs.org.ua/ua> — «Діалог.UA» (інформаційний ресурс, орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього

країни, її місця та місії у світі.

5. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Державна статистика України

6. www.ec.europa.eu/eurostat – статистична інформація про країни Європейського союзу

7. <https://idss.org.ua/index> – Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України

8. www.r-project.org – The R Project for Statistical Computing

9. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal